

ДВА ПОГЛЯДИ НА ОДНУ КНИГУ

Степаненко Ніна. Часопис “Рідний Край”: духовні обшири українства
/Н. С. Степаненко. – Полтава: ПП Шевченко Р. В., 2011. – 190 с.

Черезстолітній перегук

Дослідження Н. С. Степаненко винятково актуальне і вельми корисне для сучасного читача. Тижневик “Рідний Край” (1905–1916 рр.), як справедливо зауважує авторка у вступному слові, “нині є одним із надійних, об’єктивних джерел вивчення нелегких шляхів розвою історії українського народу, його визвольних

змагань, націєтворчих прагнень, шляхів формування українського красного письменства, місця й ролі в ньому визнаних і менш відомих поетів, прозаїків, драматургів, перекладачів, його зв’язку зі світовим літературним процесом, шляхів становлення української літературної мови, уходження її в освітню галузь і всі інші царини буття”. Ніні Степанівні вдалося добре розкрити літературознавчу сторінку журналу, вияскравити такі знакові постаті українського красного письменства, як Іван Котляревський, Тарас Шевченко, Євген Гребінка, Іван Франко, Олена Пчілка. Заслуговують на неабияку увагу розділи про Боже слово українською мовою (“Честь і хвала ... тим, хто положив свою працю на таку ... поважну справу” (“Рідний Край” про

Святе Письмо в українському перекладі)) та про матір гетьмана Івана Мазепи (“Марія-Магдалена, матір гетьмана Мазепи” (Штрихи до історичної розвідки Олени Пчілки)).

Цінним є й те, що авторка монографії перекидає місток від “часописі політичної, економічної, літературної, наукової” “Рідний Край” (початок ХХ століття, 1905–1916 рр.) до відновленого 1999 року наукового, публіцистичного, художньо-літературного альманаху з такою самою назвою й цим розкриває столітню тяглість нашої історії, складність тих проблем, що стосуються мовної ситуації в Україні, національної школи. Дослідниця вдало використовує синхронно-діахронний підхід до висвітлення того або того питання, намагається правдиво з’ясувати його, виокремити ті грані, які не могли бути поміченими в науці радянської доби. Вона має рацію, коли заявляє, що порушені нею проблеми потребують ґрунтовного монографічного аналізу. Погоджуємося з Ніною Степанівною і в тому, що в часопису “Рідний Край”, який виходив у Полтаві, Києві й Гадячі на початку ХХ століття, велике майбутнє.

*Юрій Волошин,
доктор історичних наук, професор кафедри історії
України Полтавського національного педагогічного
університету імені В. Г. Короленка*

Духовні сторінки “Рідного Краю”

Про часопис “Рідний Край”, що виходив у світ на початку ХХ століття, ми знаємо небагато. Інформацію про це видання добуваємо здебільшого з літературознавчих, історичних, культурологічних оглядів. Самого тижневика сьогодні не знайти. Він зберігається лише в бібліотеках, окремі числа його розкидані по музеях. Про “Рідний Край” донедавна говорити було не велено, оскільки його сторінки рясніли “націоналістичними статтями” (якщо по-сучасному, то патріотичними українознавчими студіями). Н. С. Степаненко зробила спробу (причому досить успішну) донести українознавчі ідеї журналу до широких читацьких кіл. Свою працю вона адресує філологам, краєзнавцям, учителям, студентам гуманітарних факультетів, усім, хто цікавиться українознавчими проблемами.

Монографія композиційно складається з дванадцятьох розділів та переднього слова з промовистою назвою “Часопис “Рідний Край”: черезстолітній погляд”. Усі вони в єдності ви-

світлюють такі важливі для початку збіглого ХХ сторіччя й сьогодення проблеми, як мовна політика, мовна ситуація в Україні, національна освіта і школа, роль і місце в національно-культурному просторі І. Котляревського, Т. Шевченка, Є. Гребінки, І. Франка, Олени Пчілки й інших майстрів слова та державних діячів. Авторка рясно ілюструє свої думки витягами з тижневика, подеколи використовує цінні ар-

хівні матеріали, праці видатних українських істориків, філологів. Книга корисна й цінна. Її з цікавістю читатимуть не лише філологи та історики, а усі, хто переймається проблемами минулого нашої культури.

*Тетяна Лещенко,
кандидат філологічних наук,
доцент, завідувач кафедри філософських,
суспільних наук, українознавства та української мови
Української медичної стоматологічної академії*